

Retouradres Postbus 511 2003 PB Haarlem

Ministerie van Infrastructuur en Milieu
t.a.v. directeur Water en Bodem mw. Drs. E.B. Alwayn
Postbus 20901
2500 EX Den Haag

Datum 24 juni 2014
Ons kenmerk STZ/MIL/MvS/hl/2014/227295
Contactpersoon de heer M.H. van Someren
Doorkiesnummer 023-5115093
E-mailadres mvansomeren@haarlem.nl
Onderwerp Financiering Joh. Enschede-terrein te Haarlem (NH039200111)
Bijlage(n) 1. Convenant
2. Overzicht locatie en deelgebieden Joh. Enschede-terrein
3. Aanbieding Haarlem Wbb 2005 – 2010
4. Toekenning VROM voorschot (LMV 2005.163478, 19 juli 2005)
5. Accountantsverklaring Ernst & Young (2010)
6 SISA opgave 2005-2009 en 2010, 2011, 2012
7. Kostenraming Saneringsmaatregel
Afschrift aan Dhr S.Y.M. Andela, Mw. J.W.J. Bijlsma, Mw. J. Paulussen

Geachte mevrouw Alwayn,

Op verzoek van het Ministerie van I&M ontvangt u een voorstel voor een definitieve bijdrage in de saneringskosten van het geval van bodemverontreiniging Klokhuisplein 5 e.o. te Haarlem.

Op 19 juli en 28 augustus 2013 heeft de gemeente Haarlem met het Ministerie, RWS-Leefomgeving, Bodem+ en de landsadvocaat overleg gevoerd over de juridische, technische en financiële aspecten van het geval Klokhuisplein 5 e.o.

In het overleg van 19 juli 2013 is besproken dat, op basis van een negatief cassatieadvies van de landsadvocaat, het kostenverhaal inzake de verontreiniging op de voormalige bedrijfslocatie van het Joh Enschede-terrein gestaakt wordt. Voor de omringende terreindelen wordt het kostenverhaal in cassatie wel voortgezet.

Een gerechtelijke uitspraak over het kostenverhaal wordt niet voor medio 2015 verwacht. In verband met de spoedeisendheid van de sanering op de omringende terreindelen is een actieve saneringsaanpak op korte termijn noodzakelijk. In dit verband is besproken dat de gemeente Haarlem een verzoek doet tot een voorlopige bijdrage in de te maken saneringskosten voor de omringende terreindelen. Deze kosten zijn in deze notitie nader uitgewerkt.

Daarnaast is in deze notitie een financiële afhandeling opgenomen van de sinds 1990 door de gemeente Haarlem gemaakte saneringskosten op de voormalige bedrijfslocatie en de reeds door het Ministerie toegewezen bijdragen. De basis voor de bijdragen van het Ministerie is vastgelegd in een convenant tussen de Staat en de gemeente Haarlem.

Gaarne bij beantwoording ons kenmerk vermelden
Bezoekadres: Brinkmannpassage 71-76 Haarlem – Telefoon 023 5115115 – Fax 023-5114503

Convenant

In 1995 is door de Staat, de provincie Noord-Holland en de gemeente Haarlem een convenant gesloten. Aanleiding tot het aangaan van het convenant was de urgentie van de sanering en het belang van een spoedige stedenbouwkundige invulling op de destijds grotendeels braakliggende locatie in het centrum van Haarlem.

In het inleidend artikel van het convenant is gesteld dat de gemeente de sanering van het 'Enschede-terrein' ter hand neemt en via gerechtelijke weg alle saneringskosten op Enschede tracht te verhalen. Indien deze kosten niet of niet geheel op Enschede kunnen worden verhaald, is een regeling vastgesteld zoals beschreven in het convenant.

In het convenant is vastgesteld dat het geval Joh. Enschede-terrein en het naastgelegen geval Damstraat -Zuid (zie bijlage 2) gecombineerd dienen te worden aangepakt (artikel 1.3). Door de combinatie van gevallen is sprake van een omvangrijk geval en de projectfinanciering zoals bedoeld in de Wbb is van toepassing op dit geval, met uitzondering van een specifiek beschreven deel van het geval (artikel 1.2).

In artikel 1.2 van het convenant is bepaald dat de gemeente Haarlem de sanering van het geval "Enschede-terrein" in eigen beheer zal uitvoeren tot een zodanig gedeelte dat overeenstemt met een vastgesteld drempelbedrag. De gemeente Haarlem zal tot aan het drempelbedrag de deellocatie Enschede-terrein-Midden en Damstraat-Zuid als 'sanering in eigen beheer' uitvoeren. Deze sanering in eigen beheer is afgerond zodra de 'saneringskosten' het drempelbedrag bereikt hebben (artikel 1.4). Alle verdere saneringswerkzaamheden worden uitgevoerd en gefinancierd volgens de Wbb, onder toepassing van het bepaalde in artikel 3.1 van het convenant. Artikel 3.1 beschrijft dat bovengenoemde regeling en betalingen pas definitief worden nadat het kostenverhaal onherroepelijk is voltooid.

Naar aanleiding van een negatief cassatieadvies is met alle betrokkenen besloten het kostenverhaal inzake de verontreiniging op de voormalige bedrijfslocatie Joh Enschede-terrein te staken. Op 16 september 2013 is dit per mail-bericht door het Ministerie schriftelijk bevestigd. Hiermee is voldaan aan artikel 3 van het convenant en is het in artikel 2 beschreven kostenverhaal op Enschede wat betreft het bedrijfsterrein onherroepelijk voltooid. Gelet op het inleidend artikel van het convenant is de regeling hiermee van kracht.

Onder saneringskosten (artikel 1.5) worden verstaan: schade bestaande uit kosten die verband houden met onderzoek, sanering, algemene voorbereidings- en uitvoeringskosten en schadevergoedingen zoals bedoeld in de Leidraad Bodembescherming (1994-aflevering 9).

Kostenoverzicht

Het huidige verzoek van Haarlem tot bijdrage in de kosten betreft een aandeel van 90% in de projectgebonden saneringskosten. Een samenvatting van de gemaakte saneringskosten is onderstaand weergegeven en verdeeld naar periode;

Periode 1990 t/m 2004,

Periode 2005 t/m 2012,

Periode 2013 t/m 2030.

Periode 1990 t/m 2004

Deze periode omvat oriënterend onderzoek, diverse fases van nader onderzoek, het opstellen van saneringsonderzoek en –plannen en de uitvoering van de sanering in de deelgebieden Joh. Enschede-terrein Noord en Midden en deelgebied Damstraat-Zuid. In overleg met het Ministerie is in verband met samenloop ook de sanering van het deelgebied concertgebouw meegenomen in de sanering van het “omvangrijke geval”. De kosten in de periode t/m 2004 zijn per deelgebied gespecificeerd in de accountantsverklaring van Ernest & Young. Na aftrek van inkomsten uit schone grond en omzetbelasting zijn de saneringskosten € 9,594 miljoen. In tabel 1 zijn de saneringskosten per deelgebied weergegeven.

Diverse NO + SO + Bestek	€	1.780.574
Sanering terreindeel Midden & Zuid (Appelaar)	€	5.668.500
Sanering Concertgebouw	€	945.116
Sanering Terreindeel Noord (Toneelschuur)	€	1.364.675
Nazorg Terreindeel Noord	€	27.720
Saneringsplan (deels) Diep Grondwater	€	257.132
-Inkomsten levering schoon grond ING	€	377.591-
-verrekening BTW	€	71.742-
totaal te verrekenen saneringskosten tm 31 december 2004	€	9.594.384
Gemeentelijke drempel + 10%	€	4.363.472
VROM deel	€	5.230.912

Tabel 1. Saneringskosten periode 1990 – 2004

Periode 2005 t/m 2012

Deze periode omvat de nazorg en in-situ grondwatersanering in het deelgebied Joh. Enschede-terrein Noord, aanvullend onderzoek, saneringsplan en aanvang sanering van het diepere grondwater en kosten voor overleg en kostenverhaal. In tabel 2 zijn de kosten per jaar en per onderdeel van de locatie weergegeven.

Jaar	Juridisch	Diep grondwater	J. Enschede Noord	Totaal
2005	€ 50.647	€ 42.728	€ 34.198	
2006	€ 43.247	€ 6.511	€ 60.775	
2007	€ 51.289	€ 38.157	€ 9.264	
2008	€ 12.918	€ 56.651	€ 9.795	
2009	€ 36.536	€ 15.312	€ 2.575	
2010	€ 14.161	€ 53.246	€ 742	
2011	€ 38.874	€ 91.479	€ 9.431	
2012	€ 67.835	€ 88.135	€ 8.229	
periode 2005-2012	€ 315.505	€ 392.219	€ 135.009	€ 842.733
Kostendeel Ministerie (90%)				€ 758.460

Tabel 2. Saneringskosten periode 2005 -2012

De kosten voor de periode 2005 – 2009 en de jaren 2010 , 2011 en 2012 zijn opgenomen en verantwoord in de desbetreffende SISA-opgaven.

Periode 2013 t/m 2030

De kosten in deze periode zijn onder te verdelen in 5 verschillende posten:
 -kosten onderzoek en uitgevoerde maatregelen in 2013 Enschede-terrein Noord,
 -kosten voor afronding van de sanering op het Enschede-terrein Noord,
 -kosten voor instellen cassatie en vervolg schadestaatprocedure,
 -kosten voor de bronverwijdering in het grondwater op de omringende terreindelen,
 -kosten voor monitoring van de gehele grondwaterverontreiniging.

De kostenposten voor de periode 2013 t/m 2030 zijn hieronder toegelicht. In 2013 zijn de te treffen bronsaneringsmaatregelen in de omringende terreindelen nader uitgewerkt. Daarnaast is in 2013 een 2^e fase van de in-situ maatregel op terreindeel Noord uitgevoerd. De afronding van de monitoring van de in-situ sanering op terreindeel Noord is volgens de huidige inzichten gepland in 2020. De kosten voor het kostenverhaal zijn geraamd voor het traject van cassatie tot en met een schadestaat procedure. De kosten voor actieve bronverwijdering in het diepe grondwater op de omringende terreindelen zijn geraamd op € 1,8 miljoen en de kosten voor monitoring van de verontreiniging in het diepe grondwater zijn geraamd op € 0,945 miljoen (bijlage 7, kostenraming, Bioclear 2008).

De kans dat na bronaanpak nog een aanvullende saneringsmaatregel (“fall-back”) moet worden getroffen is in het saneringsplan ingeschat op 50%. De kosten van deze maatregel zijn in het saneringsplan geraamd op € 2,9 miljoen. Na overleg met het Ministerie wordt dit “fall-back scenario” buiten het huidige verzoek tot voorlopige bijdrage in de kosten gehouden.

Kosten lopend onderzoek en herinjectie 2013	€	100.000
Afronding in-situ sanering Terreindeel Noord	€	100.000
Kosten cassatie en schadestaat procedure	€	250.000
Diep grondwater bronverwijdering	€	1.800.000
Diep grondwater monitoring	€	945.116
<i>subtotaal toekomstige kosten</i>	€	3.195.116
Aandeel I&M (90%)	€	2.875.604

Tabel 3 Saneringskosten periode 2013 – 2030

Reeds verrekenende saneringskosten

De gemeente Haarlem heeft in november 2004 (SB/MIL/SA/hl/2004/2908) bij het Ministerie van VROM een verzoek ingediend tot bijdrage in een deel van de reeds gemaakte saneringskosten en een verzoek tot bijdrage in te maken saneringskosten voor de periode 2005-2009. De tot 2004 gemaakte kosten zijn gebaseerd op een voorlopig overzicht van kosten voor de uitgevoerde sanering van de terreindelen noord, midden en zuid. Het verzoek uit 2004 betrof een bedrag van € 3,961 miljoen wat gebaseerd is op 90% van de gemaakte kosten boven het drempelbedrag uit het convenant. Daarnaast is in 2004 verzocht om een bijdrage van € 0,802 miljoen voor de te verwachten kosten in de periode 2005-2009.

Het Ministerie heeft bij besluit (ref LMV 2005.163478) het verzoek tot bijdrage gehonoreerd. De bijdrage is opgebouwd uit een voorschot voor de reeds tot 2004 gemaakte kosten a € 3,961 miljoen en een voorschot voor de periode 2005-2009 van € 0,810 miljoen. Dit impliceert dat het drempelbedrag (artikel 1.2) is overschreden en dat alle overige nog te verrekenen kosten conform artikel 1.4 van

het convenant worden afgerekend volgens de Wbb systematiek (10% gemeente - 90% Ministerie).

Verzoek om bijdrage in de saneringskosten

Om tot definitieve afhandeling van de gemaakte en te maken saneringskosten te komen verzoekt de gemeente Haarlem tot een bijdrage van **€ 4.093.976** in de kosten. In tabel 4 is dit bedrag gespecificeerd en onderstaand wordt het verzoek per periode toegelicht.

Periode 1990 – 2004.

Op basis van de accountantsverklaring van Ernst & Young(bijlage 5) is het door het Ministerie te vergoeden bedrag in deze periode € 5.230.911. In 2005 is een bijdrage a € 3.961.413 door het ministerie voldaan. Resteert over deze periode een verzoek tot bijdrage in de saneringskosten van **€ 1.269.498**.

Periode 2005 – 2012

Op basis van de SISA opgaven is het voor deze periode door het ministerie te vergoeden bedrag € 758.460. De reeds voor deze periode in 2005 toegekende bijdrage is € 810.000. Van deze toegekende bijdrage voor deze periode resteert bij de gemeente Haarlem een positief saldo van **€ 51.640**.

Periode 2013 - 2030

De geraamde kosten voor afronding van de sanering op terreindeel Noord, kostenverhaal en de kosten voor bronverwijdering en monitoring van het diepe grondwater op de omringende terreindelen zijn toegelicht in tabel 3. Exclusief fall-back scenario zijn deze totale kosten geraamd op **€ 2.875.604**. Lopende de procedure inzake kostenverhaal betreft dit voor de omringende terreindelen een voorlopige bijdrage in de kosten.

periode	saneringskosten (90%)	(toegewezen) bijdrage	verzoek bijdrage
1990 - 2004	€ 5.230.912	€ 3.961.000	€ 1.269.912
2005 - 2012	€ 758.460	€ 810.000	€ 51.540-
2013 - 2030	€ 2.875.604	€ -	€ 2.875.604
Verzoek tot finale bijdrage			€ 4.093.976

Tabel 4. Totaal overzicht kosten en bijdragen

Wij verwachten met dit verzoek om op korte termijn tot een financiële afronding te kunnen komen en zien uw reactie tegemoet. Indien u naar aanleiding van deze brief inhoudelijke vragen of opmerkingen heeft kunt u contact opnemen met de heer M.H. van Someren, afdeling Milieu van de gemeente Haarlem.

Hoogachtend,

Het College van burgemeester en wethouders,

de secretaris
J. Scholten

de burgemeester,
Mr. B.B. Schneiders